

«Tauran Insurance» сақтандыру компаниясы» АҚ

Директорлар кеңесінің
шешімімен бекітілген
2026 ж. 07.07. № 28/26 хаттама
күшіне енген күні 2026 ж.07.07.

**КӨЛІК ҚҰРАЛДАРЫ ИЕЛЕРІНІҢ
АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖАУАПКЕРШІЛІГІН
МІНДЕТТІ САҚТАНДЫРУ
ЕРЕЖЕЛЕРІ**

Алматы қ., 2026 ж.

Мазмұны:

- 1-тарау. Жалпы ережелер.**
- 2-тарау. Сақтандыру объектісі.**
- 3-тарау. Сақтандыруды шектеу.**
- 4-тарау. Сақтандыру жағдайлары.**
- 5-тарау. Сақтандыру жағдайларынан алып тастау.**
- 6-тарау. Сақтанушы, Сақтандырылушылар, Пайда алушы.**
- 7-тарау. Сақтандыру сомасы.**
- 8-тарау. Сақтандыру сыйлықақысы.**
- 9-тарау. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі мен орны (Сақтандыру аумағы).**
- 10-тарау. Сақтандыру шартын жасасу және ресімдеу тәртібі.**
- 11-тарау. Сақтандыру шартын электрондық түрде жасасу және сақтандыру жағдайларын реттеу тәртібі.**
- 12-тарау. Сақтандыру шарты тараптарының құқықтары мен міндеттері.**
- 13-тарау. Сақтанушының сақтандыру жағдайы басталған кездегі іс-әрекеттері.**
- 14-тарау. Сақтандыру жағдайының басталғанын және шығындар мөлшерін растайтын құжаттардың тізбесі.**
- 15-тарау. Сақтандыру төлемдерін жүзеге асырудың тәртібі мен шарттары.**
- 16-тарау. Залал келтірген тұлғаға кері талап қою құқығы.**
- 17-тарау. Сақтандыру шартына өзгерістер мен толықтырулар енгізу.**
- 18-тарау. Сақтандыру шартының тоқтатылуы.**
- 19-тарау. Дауларды шешу тәртібі.**
- 20-тарау. Қосымша шарттар.**

1-тарау. Жалпы ережелер.

1.1. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес және осы Көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру ережелері (бұдан әрі - Ережелер) негізінде «Tauran Insurance» сақтандыру компаниясы» АҚ (бұдан әрі - Қоғам) Ережелерге сақтанушыны қосу жолымен көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын (бұдан әрі - Сақтандыру шарты) жасасады.

1.2. Ережелер сақтанушының Ережелерге қосылуы және сақтанушыға сақтандырушының сақтандыру полисін қағаз нұсқада ресімдеуі немесе Сақтандыру шартын электрондық нысанда жасасу жолымен жасалатын Сақтандыру шартының негізгі шарттарын, сондай-ақ Сақтандыру шартын жасасу тәртібін қамтиды.

1.3. Ережелерде мынадай ұғымдар пайдаланылады:

1) **Заң** – Қазақстан Республикасының 01.07.2003 жылғы № 446-ІІ «Көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру туралы» Заңы;

2) **бағалаушы** - бағалаушылар палатасы берген «бағалаушы» біліктілігін беру туралы куәліктің негізінде кәсіби қызметті жүзеге асыратын және бағалаушылар палаталарының бірінің мүшесі болып табылатын жеке тұлға;

3) **«бонус-малус» жүйесі** – көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты бойынша төленуге жататын сақтандыру сыйлықақысының мөлшерін есептеу кезінде тиісті сыныпты бере отырып, сақтанушының (сақтандырылушының) кінәсінен онда сақтандыру жағдайларының болуына немесе болмауына қарай сақтанушыға (сақтандырылушыға) арттыратын немесе төмендететін коэффициенттерді қолдану арқылы пайдаланылатын жеңілдіктер мен үстемеақылар жүйесі;

4) **жәбірленуші** – көлік құралын пайдалану салдарынан өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне зиян келтірілген адам;

5) **жолаушы** – тасымалдаушымен ауызша немесе жазбаша нысанда тасымалдау шартын жасасқан жеке тұлға;

6) **кешенді шарт** – сақтандыру полисінде көрсетілген екі және одан да көп көлік құралы бірлігінің иесі болып табылатын жеке тұлғамен жасалатын және бір ғана сақтандырылушы жеке тұлғаға қатысты қолданылатын көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты;

7) **көлік құралы иесінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігі** – жеке және заңды тұлғалардың жоғары қауіптілік көзі ретіндегі көлік құралын пайдалану нәтижесінде үшінші тұлғалардың өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне келтірілген зиянды Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасында белгіленген өтеу міндеті;

8) **көлік құралын пайдалану** – көлік құралдарын жолмен жүру, сондай-ақ жайластырылып немесе ыңғайластырылып оларға іргелес салынған және көлік құралдарының қозғалысына пайдаланылатын аумақтарда жүру үшін пайдалану;

9) **көлік құралының иесі** – көлік құралын меншік құқығымен, шаруашылық жүргізу құқығымен немесе жедел басқару құқығымен не кез келген басқа да заңды негізде (мүліктік жалдау шартымен, құзыретті органның көлік құралын беру туралы өкіміне орай және басқаша) иеленетін жеке немесе заңды тұлға;

10) **көлік оқиғасы** – көлік құралын пайдалану процесінде және оның қатысуынан туындаған оқиға (оның ішінде жол-көлік оқиғасы), сондай-ақ көлік құралынан ажырап кеткен бөлшектер мен ондағы жүктің қозғалысы нәтижесінде үшінші тұлғаларға келтірілген зиян;

11) **пайда алушы** – осы Заңға сәйкес сақтандыру төлемін алушы болып табылатын тұлға;

12) **сақтандыру жағдайы** – басталуына орай көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты сақтандыру төлемін жүзеге асыруды көздейтін оқиға;

- 13) **сақтандыру омбудсманы** – «Сақтандыру қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес сақтандыру нарығына қатысушылар арасындағы келіспеушіліктерді реттеуді жүзеге асыратын, өз қызметінде тәуелсіз жеке тұлға;
- 14) **сақтандыру сомасы** – сақтандыру объектісі сақтандырылған және сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандырушы жауапкершілігінің шекті көлемін білдіретін ақша сомасы;
- 15) **сақтандыру сыйлықақысы** – сақтанушы сақтандырушыға соңғысы көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде сақтанушыға (пайда алушыға) сақтандыру төлемін жасауға міндеттемелер қабылдағаны үшін төлеуге міндетті ақша сомасы;
- 16) **сақтандыру төлемі** – сақтандырушы пайда алушыға сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру сомасы шегінде төлейтін ақша сомасы;
- 17) **сақтандырушы** - Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен, Қазақстан Республикасының аумағында сақтандыру қызметін жүзеге асыру құқығына лицензия алған, сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтанушыға немесе пайдасына шарт жасалған өзге тұлғаға (пайда алушыға) көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында айқындалған сома (сақтандыру сомасы) шегінде сақтандыру төлемін жасауға міндетті «Страховая Компания «Тауран Insurance» сақтандыру компаниясы» АҚ;
- 18) **сақтандырылушы** – өзіне қатысты сақтандыру жүзеге асырылатын тұлға;
- 19) **сақтанушы** - көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын сақтандырушымен жасасқан тұлға. Егер көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтанушы бір мезгілде сақтандырылушы болып табылады;
- 20) **стандартты шарт** – сақтандыру полисінде көрсетілген көлік құралының иесі болып табылатын жеке немесе заңды тұлғамен жасалатын және бір немесе бірнеше сақтандырылушы тұлғаға қатысты қолданылатын көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты;
- 21) **тікелей реттеу** - көлік оқиғасында жәбірленушінің өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне келтірілген зиянды өтеуді жәбірленушімен көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасқан сақтандырушы жүзеге асыратын сақтандыру төлемін жүзеге асыру тетігі;
- 22) **жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі уәкілетті орган** - жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласында өз құзыреті шегінде басшылықты және салааралық үйлестіруді жүзеге асыратын орталық атқарушы орган және оның облыстардағы, республикалық маңызы бар қалалардағы және астанадағы аумақтық бөлімшелері;
- 23) **уәкілетті орган** - қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын мемлекеттік реттеуді, бақылауды және қадағалауды жүзеге асыратын мемлекеттік орган.
- 24) **Деректер қорын қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйым** (бұдан әрі - ұйым)- дауыс беретін акцияларының жүз пайызы Ұлттық Банкке тиесілі акционерлік қоғамның ұйымдық-құқықтық нысанында құрылған коммерциялық емес ұйым. Ұйым «Сақтандыру қызметі туралы» Заңның және сақтандырудың міндетті түрлерін реттейтін Қазақстан Республикасының жекелеген заңдарының негізінде сақтандырудың міндетті және ерікті түрлері, қайта сақтандыру, ортақ сақтандыру, бірлескен қайта сақтандыру бойынша дерекқорды қалыптастыруды және жүргізуді жүзеге асырады.

2-тарау. Сақтандыру объектісі.

2.1. Сақтандырылушы тұлғаның Қазақстан Республикасының азаматтық заңдарында белгіленген, жоғары қауіптілік көзі ретіндегі көлік құралын пайдалану нәтижесінде үшінші тұлғалардың өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне келтірілген зиянды өтеу міндетіне байланысты мүліктік мүддесі көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық

жауапкершілігін міндетті сақтандыру (бұдан әрі - көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру) объектісі болып табылады.

2.2. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асыру жөніндегі міндеттемесі Ережелердің 4.1. тармағында айқындалған және Сақтандыру шартының қолданылуы кезінде болған сақтандыру шартында көрсетілген сақтандыру жағдайларына ғана қолданылады.

3-тарау. Сақтандыруды шектеу.

3.1. Қоғам мынадай жағдайларда сақтандыруды жүзеге асырмайды және сақтанушының Сақтандыру ережелеріне қосылуы арқылы сақтандыру шартын жасаспайды:

1) иесі осы мемлекет пен Қазақстан Республикасы арасында жасалған халықаралық шарттың талаптарына сәйкес Қазақстан Республикасында танылатын көлік құралдары иелері жауапкершілігінің сақтандыру шартын жасаған, басқа мемлекетте тіркелген көлік құралы Қазақстан Республикасының аумағына енген жағдайда;

2) көлік құралы Қазақстан Республикасының аумағы бойынша халықаралық қозғалыста деп есептелетін жағдайларды қоспағанда, Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі уәкілетті органның бөлімшелерінде көлік құралы (трамвайлар мен троллейбустарды қоспағанда) мемлекеттік тіркеуге және есепке алуға жатпайтын;

3) өзінің қызметтік немесе еңбек міндеттерін атқаруына орай, оның ішінде көлік құралының иесімен еңбек немесе өзге де шарт жасасу негізінде не мәміленің жазбаша нысанын ресімдемей көлік құралы иесінің ерік білдіруі негізінде оның қатысуымен көлік құралын жүргізуші адамның азаматтық-құқықтық жауапкершілігі.

3.2. Көлік құралы Қазақстан Республикасының аумағы бойынша халықаралық қозғалыста деп есептелетін жағдайларды қоспағанда, Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі уәкілетті органның бөлімшелерінде мемлекеттік тіркеуге және есепке алуға жатпайтын (трамвайлар мен троллейбустарды қоспағанда) көлік құралдарының иелері көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасаспайды.

3.3. Егер Сақтандыру шартын жасағаннан кейін Сақтандыру шартының 3.1 және 3.2-тармақтарында көрсетілген тұлғамен және (немесе) тұлғаға қатысты Сақтандыру шарты жасалғаны анықталса, онда Сақтандырушы сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру төлемінен бас тартуға құқылы.

3.4. Сақтандырушы Ережелердің 3.1 және 3.2-тармақтарында көрсетілген жағдайлар Сақтандыру шартын жасағаннан кейін туындаған жағдайда сақтандыру төлемінен бас тартуға құқылы.

4-тарау. Сақтандыру жағдайлары.

4.1. Сақтандыру шартында көрсетілген, сақтандырылған көлік құралын пайдалануы нәтижесінде жәбірленуші деп танылған адамдардың өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне келтірілген зиянды өтеу бойынша сақтандырылушының азаматтық-құқықтық жауапкершілігінің басталу фактісі сақтандыру жағдайы деп танылады.

4.2. Сақтандыру жағдайының басталу фактісін, сондай-ақ оларға келтірілген зиянның мөлшерін дәлелдеу Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 817-бабының 4-тармағына сәйкес Сақтанушыға (Сақтандырылушыға) және (немесе) Пайда алушыға жүктеледі.

5-тарау. Сақтандыру жағдайларынан алып тастау.

5.1. Сақтандырушы, егер сақтандыру жағдайы:

1) қажетті қорғану және аса қажеттілік жағдайда жасалған іс-әрекеттерді қоспағанда, пайда алушының сақтандыру жағдайының туындауына бағытталған не оның басталуына септігін тигізетін қасақана іс-әрекеттері;

2) пайда алушының Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде белгіленген тәртіппен сақтандыру жағдайымен себептік байланыстағы қасақана қылмыстық немесе әкімшілік құқық бұзушылықтар деп танылған әрекеттері салдарынан болса, сақтандыру төлемін толық немесе ішінара төлеуден бас тартуға құқылы.

5.2. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуы үшін сондай-ақ:

- 1) пайда алушының шығынның тиісті өтемін шығын келтіруге кінәлі тұлғадан алуы;
- 2) сақтанушының (сақтандырылушының) көлік құралын жарыстарда, сынақтарда немесе жүргізуді үйретуге арнайы лайықталған орындарда оқыту кезінде пайдалануы;
- 3) көлік құралын тиеу немесе түсіру кезінде зиян келтіру;
- 4) жәбірленушінің мүлкіне ақша, бағалы қағаздар, алтын, күмістен жасалған бұйымдар, құнды заттар, әсемдік бұйымдар, өнер туындылары немесе басқа да құндылықтар түрінде зиян келтіру;
- 5) жәбірленушінің осы Заңның 22-бабы 3-тармағы үшінші бөлігінің, 22-2-баптың 6-тармағының екінші бөлігінің талаптарын бұзуы;
- 6) сақтандыру жағдайын реттеудің оңайлатылған тәртібі жөніндегі құжаттар мен мәліметтердің осы Заңда және уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде белгіленген талаптарға сәйкес келмеуі негіз болуы мүмкін.

5.3. Сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту үшін негіздер бар кезде сақтандырушы өтінішті және барлық қажетті құжаттарды алған күннен бастап 7 (жеті) жұмыс күні ішінде өтініш берушіге бас тарту себептерінің уәжді негіздемесімен және сақтанушының (сақтандырылушының, пайда алушының) Қазақстан Республикасы заңнамасының ерекшеліктерін ескере отырып, келіспеушіліктерді реттеу үшін сақтандыру омбудсманына жүгіну құқығы туралы хабарламамен сақтандыру төлемінен толық немесе ішінара бас тарту туралы тиісті шешімді жазбаша нысанда жіберуге міндетті.

5.4. Сақтандырушы, егер сақтандыру жағдайы:

- 1) ядролық жарылыстың, радиацияның немесе радиоактивтік улану әсерінің;
- 2) соғыс қимылдарының;
- 3) азамат соғысының, түрлі сипаттағы халық толқуларының, жаппай тәртіпсіздіктердің немесе ереуілдердің салдарынан басталса, сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатылады.

5.5. Сақтандыру төлемі сақтандыру полисінде көрсетілген зақымдалған көлік құралы үшін төленбейді.

5.6. Сақтандырушының Заңда және Ережелерде көзделмеген негіздер бойынша сақтандыру төлемінен бас тартуға құқығы жоқ.

6-тарау. Сақтанушы, Сақтандырылушылар, Пайда алушы.

6.1 Көлік құралының иесі болып табылатын іс-әрекетке қабілетті жеке (азаматтығына қарамастан) және заңды (меншік нысанына қарамастан) тұлға Сақтандыру шарты бойынша сақтанушы болып табылады.

6.2 Мынадай көлік құралдарының иелері болып табылатын жеке және заңды тұлғалар Сақтандыру шарты бойынша сақтандырылушы болып табылады:

- 1) жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі уәкілетті органның бөлімшелерінде тіркелген (мемлекеттік тіркеуге жататын) жеңіл, жүк автомобильдері, автобустар, шағын автобустар және олардың негізінде жасалған көлік құралдары, мотокөлік пен олардың тіркемелері (жартылай тіркемелері), сондай-ақ трамвайлар мен троллейбустар;
- 2) Қазақстан Республикасының аумағына уақытша енген (әкелінген) көлік құралы;
- 3) осы тармақтың 1) және 2) тармақшаларында көрсетілген, жасаушы ұйымдардан, жөндеу және сауда ұйымдарынан, кедендік бақылау органдарынан тіркеу орнына өз бетінше жүргізіліп әкелінетін, сондай-ақ жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі уәкілетті органның бөлімшесі көлік иесінің тұрғылықты жерінің өзгеруіне немесе меншік құқығының өзгеруіне байланысты тіркеуден шығарған көлік құралдары иелерінің

азаматтық-құқықтық жауапкершілігі міндетті сақтандырылуға жатады.

6.3 Көлік құралы иесінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігі өзі пайдаланатын көлік құралының әр бірлігі бойынша сақтандырылуға жатады.

6.4 Көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін ерікті сақтандыру шартын жасасу көлік құралының иесін көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасу жөніндегі міндеттен босатпайды.

6.5 Сақтандыру шарты осы Заңға сәйкес жәбірленуші деп танылған, оның ішінде зиян келтіруге кінәлі болып табылған сақтанушының (сақтандырылушының) көлік құралында болған барлық адамдарға қатысты қолданылады, оған мыналар:

1) осы көлік құралын сақтанушымен (сақтандырылушымен) қызметтік немесе еңбек міндеттерін атқаруға орай, оның ішінде көлік құралының иесімен еңбек немесе өзге де шарт негізінде не сақтанушының (сақтандырылушының) ерік білдіруі негізінде, мәміленің жазбаша нысанын ресімдемей, оның қатысуымен жүргізген адам;

2) егер сақтанушы (сақтандырылушы) тасымалдаушы болып табылса, оған Қазақстан Республикасы заң актісінің тасымалдаушының жолаушылар алдындағы азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыруды регламенттейтін талабы қолданылса, жолаушылар;

3) егер Қазақстан Республикасының заң актілерімен сақтанушыға (сақтандырылушыға) жұмыс беруші ретінде қызметкердің еңбек (қызмет) міндеттерін орындауы кезінде оны жазатайым оқиғалардан сақтандыру міндеті жүктелсе, сақтанушының (сақтандырылушының) қызметкерлері кірмейді.

7-тарау. Сақтандыру сомасы.

7.1. Бір сақтандыру жағдайы (сақтандыру сомасы) бойынша Сақтандырушы жауапкершілігінің шекті көлемі (сақтандыру төлемін жүзеге асыру күніне Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне сәйкес белгіленген айлық есептік көрсеткіштерде):

7.1.1. әрбір жәбірленушінің өміріне немесе денсаулығына келтірілген зиян үшін және ол мыналарға алып келсе:

1) қаза табуға - 2 000 (екі мың);

2) мүгедектіктің:

3) I тобы белгіленсе - 1 600 (бір мың алты жүз),

4) II тобы белгіленсе - 1 200 (бір мың екі жүз),

5) III тобы белгіленсе - 500 (бес жүз);

6) «мүгедектігі бар бала» - 1 000 (бір мың);

7) мертіуге, жарақаттануға немесе денсаулықтың мүгедектік белгіленбеген өзге де зақымдануына – амбулаториялық және (немесе) стационарлық емделуге іс жүзіндегі шығыстар мөлшерінде, бірақ 300-ден аспауға.

7.1.2. Жәбірленушінің мүлкіне келтірілген зиян үшін:

1) бір жәбірленушінің мүлкіне келтірілген зиян үшін - келтірілген зиян мөлшерінде, бірақ 600 (алты жүзден) көп емес;

2) бір мезгілде екі және одан да көп жәбірленушінің мүлкіне келтірілген зиян үшін - келтірілген зиян мөлшерінде, бірақ әрбір жәбірленушіге 600 (алды жүзден) көп емес. Бұл ретте сақтандыру төлемдерінің жалпы мөлшері барлық жәбірленушіге 2000 (екі мыңнан) аспауға тиіс. Зиян мөлшері сақтандырушы жауапкершілігінің шекті көлемінен асқан жағдайда сақтандыру төлемі әрбір жәбірленушіге оның мүлкіне келтірілген зиянға мөлшерлес дәрежеде жүзеге асырылады.

7.2. Тұлғаға иелерінде көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарттары бар бірнеше көлік құралдары зиян келтірген кезде пайда алушы сақтандыру төлемін олардың әрқайсысынан жеке-жеке алуға құқылы. Әрбір сақтандырушы сақтандыру төлемін осы Заңда белгіленген жауапкершілік көлемі шегінде және сақтанушы жауапкершілігіне тең мөлшерде жүзеге асырады. Бұл ретте барлық сақтандырушылар

жасаған сақтандыру төлемінің жалпы сомасы жәбірленушіге келтірілген нақты зиян мөлшерінен және әрбір сақтандырушы үшін көзделген жауапкершіліктің шекті көлемінен аспауға тиіс.

7.3. Жәбірленуші қайтыс болған жағдайда сақтандырушы жәбірленушіні жерлеген адамға 100 (жүз) айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде жерлеу шығыстарын өтейді.

7.4. Сақтанушының (сақтандырылушының) залалдарды болғызбау немесе азайту мақсатында шеккен шығыстары, егер мұндай шығыстар қажетті болса немесе сақтандырушының нұсқауларын орындау үшін жұмсалса, егер тиісті шаралар тіпті сәтсіз болса да сақтандырушының өтеуіне жатады. Мұндай шығыстар нақты мөлшерде өтеледі, бұл ретте сақтандыру төлемінің және шығыстар өтемақысының жалпы сомасы көлік құралы иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында белгіленген жауапкершіліктің шекті көлемінен аспауға тиіс. Егер шығыстар сақтанушының сақтандырушы нұсқауларын орындауы нәтижесінде туындаған болса, олар жауапкершіліктің шекті көлеміне қатыссыз, толық мөлшерде өтеледі. Көрсетілген шығыстарды сақтандырушы тікелей шеккен тұлғаға өтейді.

7.5. Келтірілген зиянды толығымен өтеу үшін жауапкершіліктің шекті көлемі жетпеген кезде сақтанушы жәбірленушіге сақтандыру сомасы мен зиянның нақты мөлшері арасындағы айырманы өтейді.

8-тарау. Сақтандыру сыйлықақысы.

8.1. Сақтандыру шартын жасасу кезінде төленуге тиісті жылдық сақтандыру сыйлықақысын есептеу үшін оған көлік құралының тіркелген жеріне, көлік құралының түріне, сақтанушының (сақтандырылушының) жасы мен жүргізу стажына, көлік құралын пайдалану мерзіміне және азаматтық-құқықтық жауапкершілігі сақтандырылған адамдардың кінәсінен сақтандыру жағдайларының болуына немесе болмауына қарай базалық сақтандыру сыйлықақысы пайдаланылады («бонус-малус» жүйесі), Заңда және Ережелерде белгіленген коэффициенттер қолданылады. Заңда және Ережелерде көзделген жағдайларды қоспағанда, сақтандыру сыйлықақысының мөлшерін азайтуға немесе ұлғайтуға жол берілмейді.

8.2. Базалық сақтандыру сыйлықақысы 1,9 айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде белгіленеді.

8.3. Көлік құралын тіркеу аумағы бойынша коэффициенттер мынадай мөлшерде белгіленеді:

№	Облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың атауы	Көлік құралын тіркеу аумағы бойынша коэффициент мөлшері (астана, республикалық және облыстық маңызы бар қалалар үшін)
1.	Алматы облысы	1,78
2.	Түркістан облысы	1,01
3.	Шығыс Қазақстан облысы	1,96
4.	Қостанай облысы	1,95
5.	Қарағанды облысы	1,39
6.	Солтүстік Қазақстан облысы	1,33
7.	Ақмола облысы	1,32
8.	Павлодар облысы	1,63

9.	Жамбыл облысы	1,00
10.	Ақтөбе облысы	1,35
11.	Батыс-Қазақстан облысы	1,17
12.	Қызылорда облысы	1,09
13.	Атырау облысы	2,69
14.	Маңғыстау облысы	1,15
15.	Алматы қ.	2,96
16.	Нұр-Сұлтан қ.	2,2
17.	Шымкент қ.	1,01

8.4. Ереженің алдыңғы тармағында көрсетілген облыстардағы өзге де қалалар мен елді мекендер үшін жылдық сақтандыру сыйлықақысын есептеу үшін 0,8 мөлшеріндегі түзету коэффициенті қосымша пайдаланылады.

8.5. Көлік құралы Қазақстан Республикасының аумағына уақытша келген жағдайда, тіркеу аумағы бойынша 4,4 мөлшеріндегі коэффициент қолданылады.

8.6. Осы Заңның 5-бабы 1-тармағының 3) тармақшасында көзделген жағдайларға көлік құралын тіркеу аумағы бойынша коэффициенттер қолданылмайды.

8.7. Көлік құралының түрі бойынша коэффициенттер мынадай мөлшерде белгіленеді:

№ р/с	Көлік құралының түру	Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің нормативтік құқықтық актісіне сәйкес жіктеу	Көлік құралының түрі бойынша коэффициент мөлшері
1.	Жеңіл автомобильдер	«В» - толық массасы 3500 кг аспайтын және жүргізушінің отыратын орнынан басқа отыратын орындарының саны 8-ден аспайтын автомобильдер	2,09
2.	Жолаушылар орны қосалғанда 16-ға дейінгі автобустар	«Д» - жолаушыларды тасымалдауға арналған және жүргізуші отыратын орыннан басқа, 8-ден астам отыратын орны бар автомобильдер	3,26
3.	Жолаушылар орны 16-дан артық автобустар	«Д» - жолаушыларды тасымалдауға арналған және жүргізуші отыратын орыннан басқа, 8-ден астам отыратын орны бар автомобильдер	3,45
4.	Жүк автомобильдері	«С» - толық массасы 3500 кг асатын жүк автомобильдері	3,98
5.	Троллейбустар, трамвайлар	Троллейбустар, трамвайлар	2,33

6.	Мотокөлік	«А» - мотоциклдер, мотороллерлер және басқа мотокөлік құралдары	1,00
7.	Тіркемелер (жартылай тіркемелер)	«Е» - көлік құралдарының «В», «С» немесе «Д» санаттарына жататын сүйреуіштері бар көлік құралдарының құрамдары	1,00

8.8. Жеке тұлғалар үшін жасына және жүргізу стажына қарай коэффициент мөлшері мынадай мөлшерде белгіленеді:

№ р/с	Жасы және жүргізу стажы	Жасына және жүргізу стажына қарай коэффициент мөлшері
1.	25 жасқа толмаған/жүргізу стажы 2 жылдан аз	1,10
2.	25 жасқа толмаған/жүргізу стажы 2 жылдан астам	1,05
3.	25 жас және одан үлкен/жүргізу стажы 2 жылдан аз	1,05
4.	25 жас және одан үлкен/жүргізу стажы 2 жылдан астам	1,00

8.9. Занды тұлғалар үшін Ережелердің алдыңғы тармағында көзделген коэффициент 1,2 мөлшерінде белгіленеді.

8.10. Көлік құралының пайдаланылу мерзіміне қарай коэффициенттер мынадай мөлшерде белгіленеді:

№ р/с	Көлік құралын пайдалану мерзімі	Көлік құралын пайдалану мерзіміне байланысты коэффициент мөлшері
1.	7 жылға дейін, қоса алғанда	1,00
2.	7 жылдан жоғары	1,10

8.11. «Бонус-малус» жүйесі бойынша коэффициентті есептеу және қолдану тәртібі уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде айқындалады.

8.12. 12 (он екі) айдан кем мерзімге сақтандыру шартын жасасқан кезде көлік құралының бірлігіне сақтандыру сыйлықақыларының мөлшері мынадай формула бойынша есептеледі:

$$CC = ЖСС * n/N, \text{ мұнда:}$$

СС - он екі айдан аз мерзімге жасалған көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сыйлықақысының мөлшері (теңгемен);

ЖСС – жылдық сақтандыру сыйлықақысының мөлшері (теңгемен);

n - көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасу мерзімі (күнмен);

N – 365 күн (кібісе жылы 366 күн).

8.13. Қазақстан Республикасының аумағына уақытша келген жағдайда, көлік құралының бірлігіне сақтандыру сыйлықақысының мөлшері мынадай формула бойынша есептеледі:

$$CC = ЖСС * K, \text{ мұнда:}$$

СС - Қазақстан Республикасының аумағына уақытша келген жағдайда, он екі айдан

аз мерзімге жасалған сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сыйлықақысының мөлшері (теңгемен);

К - Ережелердің келесі тармағында көрсетілген Қазақстан Республикасының аумағында болу мерзіміне байланысты түзету коэффициенті.

8.14. Қазақстан Республикасының аумағына уақытша келу кезеңіне сақтандыру шартын жасау кезінде мынадай коэффициенттер белгіленеді:

№ р/с	Шет мемлекеттерде тіркелген және Қазақстан Республикасының аумағында уақытша пайдаланылатын көлік құралдары иелерінің азаматтық жауапкершілігін міндетті сақтандыруды жүзеге асыру кезіндегі сақтандыру мерзімі	Коэффициент
1	15 күнге дейін (қоса алғанда)	0,2
2	16 күннен 1 айға дейін	0,3
3	2 ай	0,4
4	3 ай	0,5
5	4 ай	0,6
6	5 ай	0,65
7	6 ай	0,7
8	7 ай	0,8
9	8 ай	0,9
10	9 ай	0,95
11	10 ай және одан да көп	1

8.15. Кешенді сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сыйлықақысы көлік құралының бір бірлігі үшін төленеді, бұл ретте сақтандыру сыйлықақысының мөлшері сақтандыру полисінде көрсетілген көлік құралдары үшін белгіленген сақтандыру сыйлықақылары мөлшерінің ең көп шамасына тең болып белгіленеді.

8.16. Стандартты шарт бойынша сақтандыру сыйлықақысы әр сақтандырылушы бойынша есептеледі және әр сақтандырылушы бойынша есептелген сақтандыру сыйлықақылары мөлшерінің ең көп шамасына тең мөлшерде сақтанушының төлеуіне жатады.

8.17. Көлік құралдарының иелері – Ұлы Отан соғысына қатысушылар және жеңілдіктер бойынша Ұлы Отан соғысына қатысушыларға теңестірілген адамдар, басқа мемлекеттердің аумағындағы ұрыс қимылдарының ардагерлері, бірінші және екінші топтардағы мүгедектігі бар адамдар, зейнеткерлер стандартты шарт жасасқан кезде Заңға және Ережелерге сәйкес есептелген, төленуге жататын сақтандыру сыйлықақысының елу пайызы мөлшерінде сақтандыру сыйлықақыларын төлейді.

8.18. Егер көлік құралын осы тармақтың бірінші бөлігінде аталған адамдар санатына жатпайтын басқа иелер де пайдаланатын болса, онда көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру мұндай жеңілдік берілмей жүзеге асырылады.

8.19. Егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын біржолғы төлеммен төлейді.

8.20. Сақтандырушы сақтандыру шартында сақтандыру сыйлықақысын мерзімін ұзартып төлеуді көздеуге құқылы. Бұл ретте сақтандырушы көлік құралы иелерінің жауапкершілігін

міндетті сақтандыру шартының барлық қолданылу мерзімі ішінде сақтанушы алдында жауапты болады. Сақтанушының кезекті сақтандыру жарнасын төлемеуі сақтандырушы үшін сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтатуға негіз болып табылмайды.

8.21. Сақтандырушы сақтандыру сыйлықақысын сақтандырушының интернет-ресурсы арқылы қолма-қол ақшасыз тәсілмен төлеу мүмкіндігін береді.

8.22. Кезекті сақтандыру жарнасы уақтылы төленбеген кезде сақтанушы сақтандырушыға Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінің 353-бабында белгіленген тәртіппен және мөлшерде тұрақсыздық айыбын төлеуге міндетті.

9-тарау. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі мен орны (сақтандыру аумағы).

9.1. Сақтандыру шарты көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында белгіленген күннен бастап күшіне енеді және тараптар үшін міндетті болып табылады.

9.2. Сақтандыру шарты ол күшіне енген күннен бастап 12 (он екі) ай мерзімге жасалады.

9.3. Көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты:

1) Қазақстан Республикасының аумағы арқылы халықаралық қозғалыстағы көлік құралдары Қазақстан Республикасының Мемлекеттік шекарасын кесіп өткен кезде;

2) жеке немесе заңды тұлғада көлік құралын иелену құқығы пайда болған кезде, бірақ осы көлік құралы жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі уәкілетті органның аумақтық бөлімшелерінде мемлекеттік тіркелген (қайта тіркелген) кезден бастап он жұмыс күнінен кешіктірілмей жасалуға тиіс.

9.4. Сақтандыру шартын Заңның 13-бабының 3-тармағында көзделгеннен өзгеше мерзімге жасасуға жол беріледі:

1) көлік құралын маусымдық, бірақ кемінде алты ай пайдаланған кезде;

2) осы Заңның 5-бабы 1-тармағының 3) тармақшасында көзделген жағдайларда, көлік құралының мемлекеттік тіркелуінің алдындағы мерзімге, бірақ кемінде күнтізбелік бес күнге;

3) көлік құралы Қазақстан Республикасының аумағына уақытша кірген жағдайда уақытша кірген бүкіл кезеңге, бірақ кемінде күнтізбелік 5 (бес) күнге жасасуға жол беріледі.

9.5. Егер Қазақстан Республикасы жасасқан халықаралық шартта өзгеше көзделмесе, сақтандыру шартының қолданылуы Қазақстан Республикасының аумағымен шектеледі.

10-тарау. Сақтандыру шартын жасасу және ресімдеу тәртібі.

10.1. Көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру Заңға және Ережелерге сәйкес Сақтанушы мен Сақтандырушы арасында жасалатын шарт негізінде жүзеге асырылады.

10.2. Сақтандыру шарты сақтандырушының сақтандыру полисін электрондық нысанда ресімдеуі арқылы жасалады.

10.3. Сақтандыру сыйлықақысын есептеу және сақтанушыны, сақтандырылушыны сәйкестендіру үшін қажетті деректерді қамтитын, оның ішінде сақтанушыны сақтандыру шарттарымен таныстыру туралы белгіні қамтитын сақтанушының өтініші сақтандыру шартын жасасу үшін негіз болып табылады.

10.4. Сақтанушының қалауы бойынша сақтандыру шарты сақтандырушыға жүгіну не сақтанушы мен сақтандырушы арасында электрондық ақпараттық ресурстармен алмасу жолымен жасалуы мүмкін.

10.5. Жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі уәкілетті органның аумақтық бөлімшелерінде тіркелген (мемлекеттік тіркеуге жататын) көлік құралдарын қоспағанда, Қазақстан Республикасының аумағында халықаралық қозғалыста жоқ көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасуға жол берілмейді.

10.6. Сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы) мен сақтандырушы арасында электрондық акпараттық ресурстармен алмасу үшін сақтандыру шартын электрондық нысанда жасасу кезінде сақтандырушының интернет-ресурсы пайдаланылады.

10.7. Сақтандырушының интернет-ресурсын пайдалана отырып сақтандыру шартын жасасқан кезде, егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, осы сақтандыру шарты сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын (сақтандыру сыйлықақысын бөліп төлеген жағдайда бірінші сақтандыру жарнасын) төлеген күннен бастап сақтандырушы ұсынған талаптарда жасалған болып есептеледі.

10.8. Сақтандырушының интернет-ресурсын пайдалана отырып сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтанушы Заңда көзделген сақтандыру шарттарымен танысқаннан кейін сақтандыру сыйлықақысын (сақтандыру сыйлықақысын бөліп төлеген жағдайда бірінші сақтандыру жарнасын) төлейді, сол арқылы өзіне ұсынылған шарттарда қосылу шартын жасасуға өзінің келісімін растайды.

10.9. Сақтандырушы тәулік бойы сақтандырушының интернет-ресурсын пайдалана отырып, көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарттарын жасасу мүмкіндігін қамтамасыз етеді.

10.10. Сақтандыру шарттары мынадай түрлерге бөлінеді::

10.10.1. Стандартты.

10.10.1.1. Стандартты шарт бойынша көлік құралының бір немесе бірнеше иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігі сақтандырылуы мүмкін.

10.10.1.2. Стандартты шарт сақтандырушының сақтанушыға (сақтандырылушыға) пайдаланылатын көлік құралының әрбір бірлігіне жеке сақтандыру полисін беруі жолымен жасалады.

10.10.1.3. Сақтандыру полисінде сақтанушы (сақтандырылушы, сақтандырылушылар) және пайдаланылатын көлік құралы туралы мәліметтер болуға тиіс.

10.10.1.4. Стандартты шарт бойынша сақтанушының (сақтандырылушының) азаматтық-құқықтық жауапкершілігі сақтанушының (сақтандырылушының) өзінің үшінші тұлғаларға зиян келтіруі салдарынан не:

- 1) көлік құралын оны жүргізуге құқылы адам сақтанушының (сақтандырылушының) қатысуымен жүргізген;
- 2) адам көлік құралын сақтанушымен (сақтандырушымен) жазбаша нысанда ресімделген еңбек шарты немесе өзге де шарт негізінде жүргізген;
- 3) көлік құралын заңсыз иеленген адам, егер келтірілген зиян үшін жауапкершілік сақтанушыға (сақтандырылушыға) жүктелсе, көлік құралын жүргізген жағдайда туындаса, сақтандырылған деп есептелінеді.

10.10.2. Кешенді.

10.10.2.1. Кешенді шарт бойынша екі және одан да көп көлік құралы бірлігінің иесі болып табылатын жеке тұлғаның азаматтық-құқықтық жауапкершілігі сақтандырылуы мүмкін.

10.10.2.2. Кешенді шарт барлық пайдаланылатын көлік құралдарына жасалады.

10.10.2.3. Сақтандыру полисінде сақтанушы (сақтандырылушы) - жеке тұлға және ол пайдаланатын көлік құралдары туралы мәліметтер болуға тиіс.

10.10.2.4. Кешенді шарт бойынша сақтанушының (сақтандырылушының) азаматтық-құқықтық жауапкершілігі сақтанушының (сақтандырылушының) өзінің үшінші тұлғаларға зиян келтіруі салдарынан не:

- 1) көлік құралын оны жүргізуге құқылы адам сақтанушының (сақтандырылушының) қатысуымен жүргізген;
- 2) көлік құралын заңға қайшы иеленген адам, егер келтірілген зиян үшін жауапкершілік сақтанушыға (сақтандырылушыға) жүктелсе, көлік құралын жүргізген жағдайда туындаса, сақтандырылған деп есептелінеді.

10.11. Егер сақтандырушы сақтанушының (сақтандырылушының) немесе жәбірленушінің жағдайын Заңда көзделгенмен салыстырғанда нашарлататын талаптармен сақтандыру шартын жасасқан болса, онда сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандырушы сақтанушының (сақтандырылушының) және жәбірленушінің алдында Заңда белгіленген талаптармен міндеттемелер алады.

10.12. Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сыйлықақысын төлеуді жеке тұлға біржолғы төлеммен жүргізеді.

11-тарау. Сақтандыру шартын электрондық түрде жасасу және сақтандыру жағдайларын реттеу тәртібі

11.1. Электрондық ақпараттық ресурстармен алмасу жолымен сақтандыру шартын электрондық нысанда жасасу және ол бойынша сақтандыру жағдайларын реттеу үшін сақтандырушының интернет-ресурсы және (немесе) ақпараттық жүйесі пайдаланылады.

11.2. Сақтандыру шартын электрондық нысанда жасау және сақтандыру жағдайын реттеу үшін өтініш беру кезінде сақтанушыдан мамандандырылған бағдарламалық жасақтаманы пайдалану талап етілмейді.

11.3. Сақтандыру шартын жасасу және ол бойынша сақтандыру жағдайларын реттеу үшін электрондық ақпараттық ресурстармен алмасу тәртібі уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде айқындалады.

11.4. Сақтандырушының интернет-ресурсын пайдалана отырып, сақтандыру шартын жасасу және ол бойынша сақтандыру жағдайларын реттеу кезінде сақтандырушы қамтамасыз етеді:

1) сақтанушыға сақтандыру шартын жасасу не оны жасасудан бас тарту (бас тарту себептерін көрсете отырып) туралы хабарламаны электрондық хабарлама түрінде дереу жіберуді;

2) уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде айқындалған тәртіппен реттеу үшін құжаттарды қабылдаудан бас тартуды (бас тарту себептерін көрсете отырып) қоса алғанда, сақтанушыны (сақтандырылушыны) сақтандыру жағдайын реттеу процесінің негізгі кезеңдері туралы электрондық хабарлама түрінде хабардар етуді;

3) Сақтанушының (сақтандырылушының) жасалған сақтандыру шарты бойынша ақпаратты Сақтандырушының интернет-ресурсында тексеру мүмкіндігін;

4) Сақтанушы (Сақтандырылушы, Пайда алушы) үшін Сақтандырушының интернет-ресурсына тәулік бойы қолжетімділікті қамтамасыз ете отырып, электрондық нысанда сақтандыру шартын және ол бойынша сақтандыру жағдайы бойынша ақпаратты сақтауды;

5) сақтанушының (сақтандырылған тұлғаның, пайда алушының) сақтандырушыға электрондық нысанда сақтандыруды жүзеге асыру үшін қажетті ақпаратты (өтінішті, хабарламаны және (немесе) өзге де құжаттарды, мәліметтерді) жасау және жіберу мүмкіндігін қамтамасыз ету;

1. сақтандыру шартын жасасу;

2. мәліметтердің өзгеруі, сақтандыру шартын қайта ресімдеу;

3. сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату;

4. сақтандыру жағдайының (сақтандыру жағдайы ретінде қаралатын оқиғаның) басталғаны туралы хабарлау;

5. келтірілген зиянның мөлшерін айқындау;

6. сақтандыру төлемін алу үшін.

11.5. Сақтандыру шартын жасасу және ол бойынша сақтандыру жағдайларын реттеу туралы хабарлама дерекқорды қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйымнан жіберіледі.

11.6. Егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, электрондық ақпараттық ресурстармен алмасу жолымен сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтандыру шарты сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын (сақтандыру сыйлықақысын бөліп-бөліп төлеген жағдайда бірінші сақтандыру жарнасын) төлеген күннен бастап жасалған болып есептеледі.

11.7. Сақтандырушыға сақтандыру төлемі туралы талапты сақтанушы (сақтандырылушы) немесе пайда алушы болып табылатын өзге тұлға жазбаша нысанда, оның ішінде уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісіне сәйкес сақтандырушының интернет-ресурсы арқылы сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті құжаттарды қоса бере отырып ұсынады.

11.8. Сақтандырушы тәулік бойы сақтандырушының интернет-ресурсын пайдалана отырып, олар бойынша сақтандыру шарттарын жасасу және сақтандыру жағдайларын реттеу мүмкіндігін қамтамасыз етеді.

11.9. Сақтанушы мен сақтандырушы арасындағы ақпараттық өзара іс-қимыл арқылы электрондық нысанда сақтандыру шарттарын жасасуға арналған сақтандыру ұйымдарының ақпараттық жүйелерін пайдалана отырып сақтандыру шарттарын жасасу жөніндегі сақтандыру агенттерінің қызметіне рұқсат етілмейді.

12-тарау. Сақтандыру шарты тараптарының құқықтары мен міндеттері.

12.1. Сақтанушы (сақтандырылушы) құқылы:

- 1) сақтандырушыдан көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандырудың талаптарын, сақтандыру шарты бойынша өзінің құқықтары мен міндеттерін түсіндіруді талап етуге;
- 2) дерекқорды қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйымнан дерекқорда көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты және ол бойынша сақтандыру жағдайы (көлік оқиғасы) туралы мәліметтердің бар-жоғы туралы ақпаратты сұратуға (сақтандыру жағдайы (көлік оқиғасы) бойынша мәліметтерді сұрату бөлігіндегі осы құқық пайда алушыға да қолданылады);
- 3) сақтандырушы жүргізген, келтірілген зиянның және сақтандырушы, оның ішінде сақтандырушының интернет-ресурсы арқылы жүзеге асырған сақтандыру төлемінің мөлшерлерін айқындау нәтижелерімен танысуға;
- 4) көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтатуға (бұл құқық сақтанушыға ғана қолданылады);
- 5) көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартынан туындайтын мәселелерді реттеу үшін Заңда және Ережелерде көзделген ерекшеліктерді ескере отырып, сақтандырушыға не сақтандыру омбудсманына немесе сотқа жүгінуге;
- 6) өтінішті және қоса берілетін құжаттарды сақтандыру омбудсманына (тікелей сақтандыру омбудсманына, оның ішінде оның интернет-ресурсы арқылы не сақтандырушы, оның ішінде оның филиалы, өкілдігі, өзге де оқшауланған құрылымдық бөлімшесі, интернет-ресурсы арқылы) жіберуге;
- 7) сақтандыру төлемін Заңда көзделген жағдайларда алуға құқылы.

12.2. Сақтандыру шартында сақтанушының (сақтандырылушының) Қазақстан Республикасының заңдарына қайшы келмейтін басқа да құқықтары көзделуі мүмкін.

12.3. Сақтанушы міндетті:

- 1) көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтандырушыға өзі, сақтандыру полисіне енгізілетін әрбір сақтандырылушы, көлік құралы (құралдары), қосарланған сақтандыру, көлік құралын маусымдық пайдалану, Қазақстан Республикасының аумағына уақытша келу және сақтандыру сыйлықақысының мөлшерін азайтуға берілген құқық туралы мәліметтерді және өтінішке енгізу үшін қажетті өзге де мәліметтерді және өтініште көрсетілген мәліметтерді растайтын құжаттардың көшірмелерін Қазақстан Республикасының Заңында көзделген тәртіппен ұсынуға;
- 2) сақтандыру сыйлықақыларын көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімдерде төлеуге;
- 3) көлік оқиғасының басталғаны туралы өзіне белгілі болғаннан бастап дереу, бірақ 5 (бес) жұмыс күнінен кешіктірмей, бұл туралы көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасқан сақтандырушыны жазбаша нысанда (қолма-қол не электрондық ақпараттық ресурстар алмасу арқылы) хабардар етуге міндетті. Сақтанушы

мен сақтандырылушы сол бір тұлға болып табылмайтын жағдайларда, онда сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабар беру жөніндегі міндет сақтандырылушыға жүктеледі. Егер сақтанушының (сақтандырылушының) дәлелді себептермен көрсетілген әрекеттерді орындау мүмкіндігі болмаса, ол мұны құжаттармен растауға тиіс;

4) көлік оқиғасын жасаған кезде жәбірленушілерге және жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі уәкілетті органның қызметкерлеріне сақтандыру шартын жасасқан сақтандырушының атауын хабарлауға;

5) көлік оқиғасы болған кезде ықтимал шығындарды болдырмау немесе азайту үшін қалыптасқан мән-жайларға ақылға қонымды және қолдан келетін шараларды, оның ішінде зардап шеккен адамдардың мүлкін құтқару және оларға көмек көрсету шараларын қолдануға;

6) көлік оқиғасы және зардап шеккен адамдар туралы тиісті органдар мен ұйымдарға олардың құзыретіне қарай (жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі уәкілетті органның бөлімшелеріне, мемлекеттік өртке қарсы қызмет органдарына, жедел медициналық жәрдем қызметіне, авариялық қызметтерге) хабарлауға;

7) көлік оқиғасы жасалған кезде кідіріссіз, бірақ уәкілетті лауазымды тұлғаның жазбаша жолдамасын алған кезден бастап екі сағаттан кешіктірмей, Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес психикаға белсенді әсер ететін затты тұтыну фактісін және мас күйін анықтау үшін медициналық куәландырудан өтуге;

8) сақтандыру жағдайының басталуына жауапты адамға кері талап қою құқығының сақтандырушыға өтуін қамтамасыз етуге міндетті.

12.4. Көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында сақтанушының Қазақстан Республикасының заңдарына қайшы келмейтін өзге де міндеттері көзделуі мүмкін.

12.5. Сақтанушының Ережелердің алдыңғы тармағының 4), 5), 6) және 7) тармақшаларында көрсетілген міндеттері көлік оқиғасы болған кезде көлік құралын тікелей жүргізген тұлғаға жүктеледі.

12.6. Сақтандырушы құқылы:

1) көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасқан кезде сақтанушыдан, Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінде көзделген мәліметтерден басқа, Ережелерге сәйкес осындай шартқа енгізу үшін қажетті мәліметтер ұсынуды талап етуге;

2) тиісті мемлекеттік органдар мен ұйымдардан, олардың құзыретін негізге ала отырып, сақтандыру жағдайының басталу (көлік оқиғасының жасалу) фактісін және жәбірленушілерге келтірілген зиянның мөлшерін растайтын құжаттарды сұратуға;

3) көлік оқиғасының себептерін және өзге де мән-жайларын анықтауға;

4) Заңда және Ережелерде көзделген жағдайларда, зиян келтіргені үшін жауапты тұлғаға, кері талап қоюға;

5) Заңда және Ережелерде көзделген негіздер бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асырудан толық немесе ішінара бас тартуға құқылы.

12.7. Сақтандыру шартында сақтандырушының Қазақстан Республикасының азаматтық заңдарына қайшы келмейтін басқа да құқықтары көзделуі мүмкін.

12.8. Сақтандырушы міндетті:

1) сақтанушыны (сақтандырылушыны) көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру талаптарымен, оның ішінде сақтандыру шартынан туындайтын тараптардың құқықтарымен және міндеттерімен таныстыруға;

2) сақтандыру шартын жасасқаннан кейін сақтанушыға (сақтандырылушыға) сақтандыру полисін ресімдеуге;

3) Ережелерде аталған тұлғаларға сақтандыру сыйлықақыларын төлеу жөнінде жеңілдік жасауға;

- 4) көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты бойынша сақтандырып қорғаудың қолданысы кезеңінде жасалған көлік оқиғасы туралы хабардар етілген кезінде оны уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісіне сәйкес дереу тіркеуге және осы көлік оқиғасы бойынша мәліметтерді дерекқорды қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйымға ұсынуға;
 - 5) жәбірленушінің немесе жәбірленушінің қайтыс болуына байланысты зиянды өтетуге Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес құқығы бар тұлғаның жазбаша өтінішін алған күннен бастап бір жұмыс күні ішінде, сақтандыру жағдайын растайтын құжат болған кезде көлік оқиғасына кінәлі болып табылатын сақтанушының көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасуы туралы мәліметтерді (сақтанушының тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілген болса), көлік құралын мемлекеттік тіркеу нөмірі, нөмірі және жасалған күні) жазбаша ұсынуға;
 - 6) Заңда белгіленген мерзімдерде және тәртіппен, сақтанушының (сақтандырылушының) не жәбірленушінің (пайда алушының) немесе олардың өкілдерінің мүлікке келтірілген зиянның мөлшерін айқындау туралы өтініші бойынша мүлікке келтірілген зиянның мөлшеріне есептеу жүргізуге және зиянның мөлшері туралы есепті пайда алушыға танысу үшін ұсынуға;
 - 7) сақтандыру жағдайының басталу фактісін және сақтандырушы өтеуге тиісті зиянның мөлшерін растайтын құжаттар жеткіліксіз болған кезде, оларды алған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде жетіспейтін және (немесе) дұрыс ресімделмеген құжаттардың толық тізбесін көрсете отырып, бұл туралы өтініш берушіге хабарлауға;
 - 8) сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру төлемін Ережелерде белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімдерде жасауға;
 - 9) Заңның 26-1-бабында көзделген тәртіппен келтірілген зиянды өтеу туралы талаппен жазбаша нысанда өтініш жасалған кезде, Заңда белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімдерде келтірілген зиянның өтемін жүргізуге;
 - 10) сақтанушыдан (жәбірленушіден, пайда алушыдан) көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартынан туындаған дауды қарауға өтініш алған кезде 5 (бес) жұмыс күні ішінде сақтанушының (жәбірленушінің, пайда алушының) талаптарын қарауға және дауды одан әрі реттеу тәртібін көрсете отырып, жазбаша жауап беруге;
 - 11) сақтанушыдан (жәбірленушіден, пайда алушыдан) сақтандыру омбудсманына жіберілетін өтінішті алған кезде осы өтінішті, сондай-ақ оған қоса берілетін құжаттарды алынған күнінен бастап үш жұмыс күні ішінде сақтандыру омбудсманына қайта жіберуге;
 - 12) Заңның 9-бабының 5-тармағында көзделген ақпаратты алған кезде уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде белгіленген тәртіппен сақтандыру жағдайын реттеу жөнінде шаралар қабылдауға.
 - 13) сақтанушыға (сақтандырылушыға) олардың сақтандыру жағдайы кезінде шығындарды болдырмау немесе азайту мақсатымен жұмсаған шығыстарын өтеуге;
 - 14) сақтандыру құпиясын қамтамасыз етуге міндетті.
- 12.9. Сақтандыру шартында сақтандырушының Қазақстан Республикасының заңдарына қайшы келмейтін өзге де міндеттері көзделуі мүмкін.

12.10. Жәбірленуші құқылы:

- 1) болуы салдарынан сақтанушы (сақтандырылушы) өзіне зиян келтірген көлік оқиғасы туралы сақтандырушыға хабарлауға;
- 2) сақтанушының (сақтандырылушының) орнына сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті құжаттарды жинауға және оларды сақтандырушыға табыс етуге;
- 3) кез келген медициналық мекеменің қызметін пайдалануға;
- 4) сақтандырушы жүргізген, келтірілген зиян мөлшерлерін айқындаудың және сақтандыру төлемінің нәтижелерімен танысуға;

- 5) жәбірленушінің өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне зиян келтірілуіне кінәлі тұлғаның сақтандырушысына Заңның 17-бабының 5-1) тармақшасында көзделген тәртіппен осы тұлғаның көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартының бар екендігі туралы мәліметтерді (сақтанушының тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілген болса), көлік құралын мемлекеттік тіркеу нөмірі, нөмірі және жасалған күні) растау туралы жазбаша өтініш жасауға;
 - 6) сақтандыру жағдайын растайтын құжат болған кезде дерекқорды қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйымға жәбірленушінің өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне зиян келтірілуіне кінәлі тұлғаның көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартының бар не жоқ екендігі туралы мәліметтерді (сақтанушының тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілген болса), көлік құралын мемлекеттік тіркеу нөмірі, нөмірі және жасалған күні) ұсыну туралы жазбаша өтініш жасауға;
 - 7) Заңда және Ережелерде көзделген тәртіппен сақтандыру төлемін алуға, сондай-ақ келтірілген зиянды өтетуге;
 - 8) Заңның 29-1-бабында көзделген ерекшеліктерді ескере отырып, сақтандырушыға не сақтандыру шартынан туындайтын мәселелерді реттеу үшін сақтандыру омбудсманына немесе сотқа жүгінуге;
 - 9) өтінішті және қоса берілген құжаттарды сақтандыру омбудсманына (тікелей сақтандыру омбудсманына, оның ішінде оның интернет-ресурсы не сақтандырушы, оның филиалы, өкілдігі арқылы) жіберуге;
 - 10) сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту немесе оның мөлшерін азайту туралы шешіміне Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен дау айтуға;
 - 11) көлік құралының иесіне келтірілген зиянның сомасының алынған сақтандыру төлемі сомасынан асып кету мөлшерінде келтірілген зиянды өтеу туралы талап қоюға.
- 12.11. Заңда көзделген жағдайларда, жәбірленушінің Ережелердің алдыңғы тармағында белгіленген құқықтары пайда алушы ретінде әрекет жасаушы өзге тұлғаларға өтеді.

13-тарау. Сақтанушының сақтандыру жағдайы басталған кездегі іс-әрекеттері.

13.1. Сақтанушы (Сақтандырылушы) сақтандыру жағдайы, сақтандыру жағдайының белгілері бар және (немесе) сақтандыру жағдайының басталуына әкеп соғуы мүмкін оқиға басталған кезде мынадай әрекеттерді жасауға міндетті:

- 1) көлік оқиғасының басталғаны туралы өзіне белгілі болғаннан бастап дереу, бірақ 5 (бес) жұмыс күнінен кешіктірмей, бұл туралы көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасқан сақтандырушыны жазбаша нысанда (қолма-қол не электрондық ақпараттық ресурстар алмасу арқылы) хабардар етуге міндетті. Сақтанушы мен сақтандырылушы сол бір тұлға болып табылмайтын жағдайларда, онда сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабар беру жөніндегі міндет сақтандырылушыға жүктеледі. Егер сақтанушының (сақтандырылушының) дәлелді себептермен көрсетілген әрекеттерді орындау мүмкіндігі болмаса, ол мұны құжаттармен растауға тиіс;
- 2) Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының себептері, барысы мен салдары, келтірілген залалдың сипаты мен мөлшері туралы шешуге мүмкіндік беретін қолда бар барлық ақпаратты беруге (алайда Сақтандырушының сақтандыру жағдайының мән-жайларын анықтау жөніндегі іс-әрекеттері сақтандыру төлемін алу құқығын тану үшін негіз болып табылмайды);
- 3) Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен және мерзімдерде орын алған оқиғаны уәкілетті органдарда құжаттық ресімдеу жөнінде шаралар қабылдауға;
- 4) уәкілетті орган қызметкерінің не Сақтандырушы өкілінің жолдамасы болған жағдайда психоактивті затты қолдану және масаң күйде болу фактісін анықтау үшін медициналық куәландырудан өтуге;

- 5) Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталуына байланысты және сақтандыру төлемі туралы шешім қабылдау үшін қажетті құжаттар мен ақпаратты беруге;
 - 6) ықтимал шығындарды болдырмау немесе азайту үшін қалыптасқан жағдайларда ақылға қонымды және қолжетімді шаралар қабылдауға;
 - 7) орын алған жағдай туралы құзыретті органдарға дереу хабарлауға;
 - 8) Сақтандырушының өкіліне сақтандыру жағдайының басталу себептері мен мән-жайларын анықтауға жәрдемдесуге, оның ішінде Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының себептері, барысы мен салдары, келтірілген зиянның сипаты мен мөлшері туралы шешуге мүмкіндік беретін оған қолжетімді барлық ақпарат пен құжаттаманы беруге;
 - 9) Сақтандыру шартында, Заңда, Ережелерде және Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де іс-әрекеттерді орындауға.
- 13.2. Көлік оқиғасы болған кезде өміріне, денсаулығына зиян келтірілген жәбірленушілер болмаған жағдайда, оған қатысушылар мүмкіндігінше болған көлік оқиғасы туралы сақтандырушыға хабарлауға тиіс.
- 13.3. Сақтандырушы көлік оқиғасы орын алған жерге өз өкілдерін жіберуге құқылы.
- 13.4. Көлік оқиғасына қатысушылар оқиғаның мән-жайын және болжамды мөлшері елу айлық есептік көрсеткіштен аспауға тиіс мүлікке келтірілген зиянның мөлшерін бағалауда өзара келісім бойынша оқиға схемасын дербес жасауға және оған қол қойып, оны ресімдеу үшін жақын жердегі бекетке немесе ішкі істер органдарының бөлімшесіне келуге құқылы.
- 13.5. Көлік оқиғасы схемасын жасау тәртібі мен үлгілік нысандары уәкілетті органның келісімі бойынша Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің нормативтік құқықтық актісімен белгіленеді.

14-тарау. Сақтандыру жағдайының басталғанын және шығындар мөлшерін растайтын құжаттардың тізбесі.

- 14.1. Сақтандырушыға сақтандыру төлемі туралы талапты сақтанушы (сақтандырылушы) немесе пайда алушы болып табылатын өзге тұлға, пайда алушының тұрғылықты жерін, байланыс телефондарын, банктік деректемелерді (қажет болған кезде), сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті құжаттарды қоса бере отырып, сақтандыру төлемін қолма-қол ақшамен не банктік шотқа аудару арқылы алу тәртібін көрсете отырып, оның ішінде уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісіне сәйкес сақтандырушының интернет-ресурсы арқылы қояды.
- 14.2. Өтініш беруші сақтандырушының талап етуі бойынша сақтандырушы қол жеткізе алатын, мемлекеттік органдардың дерекқорларында және (немесе) ақпараттық жүйелерінде электрондық нысанда бар құжаттарды қоспағанда, сақтандырушыға сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті құжаттардың түпнұсқаларын ұсынуға міндетті.
- 14.3. Сақтандыру төлемі туралы өтінішке мынадай құжаттар қоса беріледі:
- 1) сақтандыру жағдайының басталу фактісін және жәбірленушілерге келтірілген зиянның мөлшерін растайтын құжат;
 - 2) жәбірленушінің өміріне, денсаулығына зиян келтіру фактісі болған жағдайда жәбірленушінің еңбекке уақытша қабілетсіздігінің мерзімі туралы денсаулық сақтау ұйымдары анықтамасының немесе мүгедектік белгіленген жағдайда мамандандырылған мекемелердің жәбірленушіге мүгедектік белгілеу туралы анықтамасының көшірмесі;
 - 3) жәбірленушінің қайтыс болуы туралы куәліктің нотариалды куәландырылған көшірмесі;
 - 4) пайда алушының зиянды өтеттіру құқығын растайтын құжат (көшірмесі);
 - 5) Заңның 22-бабының 3-тармағында көзделген жағдайда, зиянның мөлшерін айқындау туралы өтініш;
 - 6) пайда алушының жеке басы куәлігінің көшірмесі (жеке тұлға үшін) немесе заңды тұлғаның өкіліне берілген сенімхаттың түпнұсқасы;

7) сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтанушының (сақтандырылушының) шығынды болдырмау немесе азайту мақсатында шеккен шығыстарын растайтын құжаттар, олар болған кезде.

14.4. Қазақстан Республикасының ішкі істер органдары көлік оқиғасына қатысушыларға не олардың өкілдеріне, сондай-ақ сұрау салуы бойынша сақтандыру ұйымдарына, сақтандыру омбудсманына сақтандыру жағдайының, сондай-ақ көлік оқиғасы орнынан жасырынған адам жәбірленушінің өмірі мен денсаулығына зиян келтірген жағдайдың белгілері бар оқиғаның басталу фактісін растайтын құжаттардың бір-бір данасын, оның ішінде жол оқиғасының схемасымен қоса, жол жүрісі қағидаларының бұзылуы туралы хаттаманың көшірмесін береді.

14.5. Көлік оқиғасы және оның салдары туралы ақпарат қолында бар ішкі істер органдары, прокуратура органдары, соттар, денсаулық сақтау ұйымдары, өзге де мемлекеттік органдар мен ұйымдар осы ақпаратты сақтандырушыға, сақтандыру омбудсманына және Сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру қорына олар жүгінген кезде беруге міндетті.

14.6. Сақтанушының (сақтандырылушының), жәбірленушінің немесе олардың мұрагерлерінің көлік оқиғасының басталғаны туралы хабарлауға мүмкіндігі болмаған кезде жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі уәкілетті органның бөлімшелері тиісті сақтандырушыға осы көлік оқиғасы туралы хабар беруді жүзеге асырады.

14.7. Ақпараттық өзара іс-қимылдың Заңда және Ережелерде көрсетілген түрлері сақтандыру жөніндегі бірыңғай дерекқор арқылы электрондық ақпараттық ресурстар алмасу жолымен жүзеге асырылады.

14.8. Кеден ісі, Қазақстан Республикасының Мемлекеттік шекарасын қорғау және күзету саласындағы уәкілетті органдар және өзге де мемлекеттік органдар дерекқорды қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйымға Қазақстан Республикасының аумағына уақытша кірген (әкелінген) көлік құралдары туралы мәліметтерді ақпарат алмасу жүйесі арқылы ұсынады.

14.9. Көлік оқиғасы салдарынан жәбірленушінің өміріне зиян келтіру жағдайлары туралы ақпарат алу мақсатында құқықтық статистика және арнайы есепке алу саласында статистикалық қызметті жүзеге асыратын мемлекеттік орган мен дерекқорды қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйым арасындағы ақпараттық өзара іс-қимыл электрондық ақпараттық ресурстар алмасу арқылы жүзеге асырылады.

14.10. Пайда алушыны айқындау және өтініш берушінің қайтыс болған адаммен туыстық қатынастарын растайтын мәліметтерге қолжетімділік беру мақсатында Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес осындай ақпараты бар базаны иелену, пайдалану және оған билік ету құқығын іске асыратын мемлекеттік органның дерекқорды қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйыммен ақпараттық өзара іс-қимылы жүзеге асырылады.

14.11. Дерекқорды қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйым Заңда және Ережелерде көрсетілген ақпаратты осы көлік оқиғасына қатысушымен сақтандыру шартын жасасқан сақтандырушыға жібереді.

14.12. Сақтандырушының сақтанушыдан (сақтандырылушыдан) не жәбірленушіден Заңда және Ережелерде көзделмеген қосымша құжаттарды және (немесе) ақпараттық жүйелер мен сервистер арқылы қол жетімді құжаттарды талап етуіне жол берілмейді.

14.13. Құжаттарды қабылдағаннан кейін сақтандырушы өтініш беруші ұсынған құжаттардың тізбесін және оларды қабылдау күнін көрсете отырып, екі данада анықтама жасауға міндетті. Сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы) сақтандыру төлемі туралы өтінішті электрондық тәсілмен жіберген жағдайда сақтандырушы оған осы анықтаманы электрондық нысанда ұсына алады.

14.14. Өтініш беруші сақтандырушыға жеке жүгінген кезде анықтаманың бір данасы өтініш берушіге беріледі, өтініш берушінің оны алғаны туралы белгісі бар екінші данасы сақтандырушыда қалады.

**15-тарау. Келтірілген зиянның және сақтандыру төлемінің мөлшерін айқындау.
Сақтандыру төлемдерін жүзеге асырудың тәртібі мен шарттары.**

- 15.1. Жәбірленушінің өмірі мен денсаулығына келтірілген зиянның мөлшері тиісті ұйымдар берген құжаттар негізінде Заңға және Ережелерге сәйкес айқындалады.
- 15.2. Мүлікке келтірілген зиянның мөлшерін айқындауды сақтандырушы не ол тартқан бағалаушы қызмет көрсету туралы шарт негізінде лицензиялық мамандандырылған бағдарламалық қамтамасыз етуді қолдана отырып жүзеге асырады.
- 15.3. Мамандандырылған бағдарламалық жасақтамаға қойылатын талаптар және мүлікке келтірілген зиянның мөлшерін айқындау тәртібі уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде белгіленеді.
- 15.4. Сақтандырушы мен сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы) зақымданған мүлікті қарау күнін, уақытын және орнын келтірілген зиянның мөлшерін айқындау туралы өтініш берілген күннен бастап үш жұмыс күні ішінде келіседі. Бұл ретте бүлінген мүлікті қарау көрсетілген өтініш берілген күннен бастап бес жұмыс күні ішінде жүргізілуге тиіс.
- 15.5. Егер зақымданған мүлікті қарау сақтанушының (сақтандырылушының, пайда алушының) кінәсінен немесе тараптардың еркіне байланысты емес мән-жайлар бойынша жүргізілмесе, сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы) келтірілген зиянның мөлшерін айқындау туралы өтінішпен сақтандырушыға қайта жүгінеді.
- 15.6. Сақтандырушы мүлікке келтірілген зиянның мөлшерін анықтауды зақымданған мүлікті қарау және тексеру актісі жасалған күннен бастап 5 (бес) жұмыс күнінен кешіктірмейтін мерзімде жүзеге асырады.
- 15.7. Егер сақтандырушы Ережелердің 11.6-тармағында белгіленген мерзімде келтірілген зиянның мөлшерін анықтамаса, онда сақтанушы (сақтандырылушы) не жәбірленуші (пайда алушы) немесе олардың өкілдері бағалаушының қызметін пайдалана алады және мүлікті қалпына келтіруді (кәдеге жаратуды) бастай алады. Сақтанушының (сақтандырылушының) не жәбірленушінің (пайда алушының) немесе олардың өкілдерінің бағалаушының қызметіне жұмсаған шығындарын сақтандырушы сақтандыру төлеміне қарамастан өтеуге тиіс.
- 15.8. Сақтандырушы Заңға және Ережелерге сәйкес айқындалған зиян мөлшерінде сақтандыру төлемін жүзеге асырады.
- 15.9. Сақтандырушы пайда алушыға тиесілі сақтандыру төлемінен зиянның мөлшерін айқындауға байланысты меншікті шығыстарды ұстап қалуға құқылы емес.
- 15.10. Сақтандыру жағдайын қасақана жасау, сондай-ақ сақтандыру төлемін заңсыз алуға бағытталған өзге де алаяқтық әрекеттер Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген жауаптылыққа әкеп соғады.

Сақтандыру төлемдерін жалпы тәртіппен жүзеге асырудың тәртібі мен шарттары.

- 15.11. Пайда алушы болып жәбірленуші (ол қайтыс болған жағдайда – Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес жәбірленушінің қайтыс болуына байланысты зиянды өтеуге құқығы бар тұлға), сондай-ақ сақтанушы (сақтандырылған тұлға) немесе Заңда және Ережелерде белгіленген сақтандырушының жауапкершілік көлемі шегінде жәбірленушіге (зиянды өтеуге құқығы бар тұлғаға) келтірілген зиянды өтеген және сақтандыру төлемін алуға құқық алған өзге тұлға болып табылады.
- 15.12. Мүлікке зиян келтірілген кезде осы мүліктің меншік иесі, ал ол қайтыс болған жағдайда зиянды өтетуге құқығы бар тұлғалар жәбірленуші деп танылады.
- 15.13. Жәбірленушінің жазбаша ресімделген өтініші немесе нотариалды куәландырылған сенімхат бойынша сақтандыру төлемі оған денсаулығын және (немесе) мүлкін қалпына келтіру жөнінде қызмет көрсеткен (көрсететін) тұлғаға тікелей жүзеге асырылуы мүмкін.
- 15.14. Жәбірленушінің өмірі мен денсаулығына келтірілген зиян үшін сақтандыру төлемі көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандырудың басқа шарттары бойынша оған (зиянды өтетуге құқығы бар тұлғаларға) тиесілі сомаға қарамастан жүзеге асырылады.

15.15. Сақтандыру төлемін жүзеге асыру кезінде сақтандырушы пайда алушыдан оның сақтандырушыға талап қою құқығын шектейтін шарттар қабылдауды талап етуге құқылы емес.

15.16. Сақтандырушы сақтандыру жағдайы басталған күнгі осы мүліктің нарықтық құны мөлшерінде сақтандыру төлемін жүзеге асырған жағдайда мүлікті немесе оның қалдықтарын алуға құқылы.

15.17. Сақтандырушы жәбірленушінің өмірі мен денсаулығына зиян келтіру фактісі болмаған кезде ішкі істер органдары берген жол жүрісі ережелерін бұзу туралы хаттама негізінде сақтандыру төлемін жүзеге асыруға құқылы.

15.18. Сақтандырушы сақтандыру төлемін Заңда және Ережелерде көзделген құжаттарды алған күннен бастап 15 (он бес) жұмыс күні ішінде жүргізеді.

15.19. Бірнеше жәбірленушінің мүлкіне зиян келтірілген жағдайда сақтандырушы барлық жәбірленушілердің құжаттарын алған күннен бастап жеті жұмыс күні ішінде, бірақ сақтандырушыға құжаттарды бірінші болып ұсынған жәбірленушіден құжаттарды алған күннен бастап күнтізбелік 15 (он бес) күннен кешіктірмей, басқа сақтандырылушылардың құжаттарды ұсынуына қарамастан, сақтандыру төлемін бастауға міндетті.

15.20. Егер сақтандыру жағдайының басталуына әкеп соққан оқиғаның нәтижесінде жәбірленушінің денсаулығы нашарласа (мүгедектік не мүгедектіктің неғұрлым жоғары тобы белгіленсе) не қайтыс болса, онда сақтандырушы жәбірленушіден (пайда алушыдан) келіп түскен өтініштің және тиісті құжаттардың негізінде Ережеде белгіленген тәртіппен және мөлшерде сақтандыру төлемінің сомасын қайта есептеуді жүргізуге міндетті. Бұл ретте сақтандыру төлемінің сомасын қайта есептеу кезінде бұрын төленген сомалар есепке алынады.

15.21. Сақтандыру төлемін уақтылы жүзеге асырмаған кезде сақтандырушы пайда алушыға Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 353-бабында белгіленген тәртіппен және мөлшерде тұрақсыздық айыбын төлеуге міндетті.

15.22. Егер тұлғаға зиян көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарттары бар бірнеше көлік құралымен келтірілсе, пайда алушы олардың әрқайсысы бойынша сақтандыру төлемін жеке алуға құқылы. Сақтандырушы болып табылатын сақтандыру компанияларының әрқайсысы

15.23. Заңда белгіленген жауапкершілік көлемі шегінде және сақтанушының жауапкершілік мөлшеріне мөлшерлес сақтандыру төлемін жүргізеді. Бұл ретте барлық сақтандыру компаниялары-сақтандырушылар жүргізген сақтандыру төлемінің жалпы сомасы жәбірленушіге келтірілген нақты зиянның мөлшерінен және әрбір сақтандыру компаниясы-сақтандырушы үшін көзделген жауапкершіліктің шекті көлемінен аспауға тиіс.

Сақтандыру төлемдерін тікелей реттеу тәртібімен жүзеге асырудың тәртібі мен шарттары.

15.24. Көлік оқиғасы кезінде жәбірленуші немесе тұлға Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес жәбірленушінің қайтыс болуына байланысты келтірілген зиянды өтеу құқығын алу үшін, кінәсінен көлік оқиғасы болған тұлғада сақтандыру шарты болған жағдайда, жәбірленушінің сақтандыру шарты бойынша жауапкершілігін сақтандырған сақтандырушыға жүгінуге құқылы.

15.25. Залал келтірілген мүліктің меншік иесі болып табылмайтын жәбірленуші сақтандыру жағдайы оның кінәсінен болған тұлғаның сақтандырушысына Ережелерде көзделген тәртіппен жүгінеді.

15.26. Сақтандырушы келтірілген залалды өтеуді Заңда және Ережелерде көзделген құжаттарды алған күннен бастап жеті жұмыс күні ішінде жүргізеді.

15.27. Сақтандырушы тікелей реттеу шеңберінде жәбірленушінің өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне келтірген зиянды өтеу ол үшін жәбірленушімен жасалған

сақтандыру шарты және сақтандыру төлемі бойынша міндеттемелерді орындау болып табылмайды.

15.28. Кінәсінен сақтандыру жағдайы орын алған тұлғаның сақтандыру компаниясы сақтандыру жағдайын реттеген сақтандырушыға нақты төленген соманы өтейді.

15.29. Тікелей реттеуді жүзеге асырудың тәртібі мен шарттары Заңмен, уәкілетті орган бекіткен Тікелей реттеуді жүзеге асыру ережелерімен және Ережелермен белгіленеді.

16-тарау. Залал келтірген тұлғаға кері талап қою құқығы.

16.1 Сақтандыру төлемін жүзеге асырған сақтандырушы сақтанушыға (сақтандырылушыға) төленген сома шегінде мынадай жағдайларда, егер:

- 1) сақтанушының (сақтандырылушының) азаматтық-құқықтық жауапкершілігі оның, қажетті қорғану және аса қажеттілік жағдайында жасалған іс-әрекеттерін қоспағанда, сақтандыру жағдайының туындауына бағытталған не оның басталуына септігін тигізетін қасақана іс-әрекеттері салдарынан басталса;
- 2) сақтанушының (сақтандырылушының) азаматтық-құқықтық жауапкершілігі оның көлік құралын алкогольге, есірткіге немесе уытқұмарлыққа мас болып жүргізуі салдарынан басталса;
- 3) көлік құралын жүргізуші адамның көлік оқиғасы жасалған кезде оны жүргізуге құқығы болмаса;
- 4) соттың істі талқылауы барысында сақтандыру жағдайы көлік құралының техникалық ақауы салдарынан болғаны, олар туралы сақтанушының (сақтандырылушының) білгені немесе білуге тиісті екені анықталса;
- 5) көлік құралы оның техникалық сипатына сай емес мақсаттарға пайдаланылса;
- 6) сақтанушы (сақтандырылушы) сақтандыру жағдайынан болатын шығындарды азайту жөніндегі шараларды қасақана қолданбаса;
- 7) егер бұл факт зардап шеккен адамға медициналық көмек көрсетуге байланысты болған жағдайды қоспағанда, көлік құралын жүргізуші адам өзі қатысушысы болған көлік оқиғасы болған жерден кетіп қалса;
- 8) көлік құралын жүргізген және психикаға белсенді әсер ететін заттарды тұтыну фактісін және мас күйін анықтау үшін медициналық куәландыруға жіберілген тұлға дәлелсіз себептермен мұндай куәландырудан өтпесе, кері талап қоюға құқылы.

16.2 Егер Ережелердің алдыңғы тармағында санамаланған жағдайларда келтірілген зиянға жауапкершілігі стандартты сақтандыру шарты бойынша сақтандырылған тұлға кінәлі болып табылса, сақтандырушының сақтанушыға (сақтандырылушыға) кері талап қоюға құқығы бар.

16.3 Сақтанушының (сақтандырылушының) сақтандырушы сақтандыру нәтижесінде өтеген шығындар үшін жауапты адамға кері талап қою құқығы сақтандыру төлемін жүзеге асырған сақтандырушыға ол төлеген сома шегінде ауысады. Бұл ретте, егер сақтандыру жағдайы автомобиль жолдарының және олардың бойындағы ғимараттардың қанағаттанғысыз күтімінен туындаған жол жағдайы себептерінен болғаны анықталса, көлік құралы иесінің осындай жағдайлар жасауға кінәлі тұлғаға талап қою құқығы сақтандыру төлемін жүзеге асырған сақтандырушыға ауысады.

17-тарау. Сақтандыру шартына өзгерістер мен толықтырулар енгізу.

Сақтандыру полисіне өзгерістер мен толықтырулар енгізуге рұқсат етілмейді.

18-тарау. Сақтандыру шартының қолданылуын тоқтату.

18.1 Сақтандыру шарты мынадай жағдайларда мерзімінен бұрын тоқтатылады,

- 1) сақтандыру шартының қолданылу мерзімі аяқталғанда;
- 2) сақтандыру шарты мерзімінен бұрын тоқтатылғанда.

18.2 Сақтандыру шарты сақтандыру төлемін жүзеге асыру кезінде өзінің қолданылуын тоқтатпайды.

18.3 Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату үшін сақтанушы (сақтанушы қайтыс болған жағдайда – оның мұрагері (мұрагерлері) сақтандырушыға жазбаша өтініш береді.

18.4 Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату және осы сақтандырушымен жаңадан көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтандырушының мына формула бойынша есептелген сақтандыру сыйлықақысының бөлігін ұстап қалуға құқығы бар:

$ССБ = СС * n / N$ мұнда:

ССБ - сақтандырушы ұстап қалатын сақтандыру сыйлықақысының мөлшері (теңгемен);

СС - көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты бойынша төленген сақтандыру сыйлықақысының мөлшері (теңгемен);

n - көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты күшіне енген кезден бастап өтініш берілген күнді қоса алғанда, оны мерзімінен бұрын тоқтатқан кезге дейінгі мерзім (күнмен);

N - көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартының жасалған мерзімі (күнмен).

18.5 Ережелердің алдыңғы тармағында көзделген талаптар сақталмаған жағдайда сақтанушының сақтандыру шарты мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігін мынадай мөлшерде қайтаруға құқығы бар:

№ p/c	Сақтандыру шарты күшіне енген кезден бастап оны мерзімінен бұрын тоқтатқан кезге дейін өткен мерзім (сақтандыру шарты жасалған мерзімнен пайызбен)	Сақтандырушы ұстап қалатын сақтандыру сыйлықақысының мөлшері (сақтандыру шарты бойынша төленген сақтандыру сыйлықақысынан пайызбен)
1	15 күнге дейін қоса алғанда	15
2	16 күннен 1 айға дейін қоса алғанда	20
3	1-айдан 2-айға дейін қоса алғанда	30
4	2 айдан 3 айға дейін қоса алғанда	40
5	3 айдан 4 айға дейін қоса алғанда	50
6	4 айдан 5 айға дейін қоса алғанда	60
7	5 айдан 6 айға дейін қоса алғанда	70
8	6 айдан 7 айға дейін қоса алғанда	75
9	7 айдан 8 айға дейін қоса алғанда	80
10	8 айдан 9 айға дейін қоса алғанда	85
11	9 айдан 10 айға дейін қоса алғанда	90
12	10 айдан 11 айға дейін қоса алғанда	95
13	11 айдан жоғары	100

19-тарау. Дауларды шешу тәртібі.

19.1 Сақтандыру шартынан туындайтын дау болған кезде сақтанушы (жәбірленуші, пайда алушы) құқылы:

1) сақтандырушыға (оның ішінде сақтандырушының филиалы, өкілдігі, интернет-

ресурстары арқылы) талаптарды көрсете отырып және оның талаптарын растайтын құжаттарды қоса бере отырып, жазбаша өтініш жіберуге, не

2) өтінішті сақтандыру омбудсманына (тікелей, оның ішінде оның интернет-ресурсы арқылы не сақтандырушы арқылы, оның ішінде оның филиалы, өкілдігі, өзге де оқшауланған құрылымдық бөлімшесі, интернет-ресурсы арқылы) немесе Қазақстан Республикасының «Сақтандыру қызметі туралы» Заңында көзделген ерекшеліктерді ескере отырып, сақтандыру шартынан туындайтын дауларды реттеу үшін сотқа жіберуге.

19.2 Сақтанушы (үшінші тұлға, пайда алушы) сақтандыру омбудсманына жүгінген жағдайда сақтандырушы сақтанушының, үшінші тұлғаның (пайда алушының), сақтандыру омбудсманының сұрау салуы бойынша сұрау салуды алған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде дауды қарауға және шешуге қатысты құжаттарды ұсынуға міндетті.

19.3 Сақтандырушы сақтанушыдан (жәбірленушіден, пайда алушыдан) өтінішті алған кезде бес жұмыс күні ішінде қарайды және дауды одан әрі реттеу тәртібін көрсете отырып, жазбаша жауап береді.

19.4 Сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы), сондай-ақ сақтандырушы сақтандыру омбудсманының шешімін алғаннан кейін Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес сотқа жүгінуге құқылы. Бұл ретте сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы) үшін сақтандыру омбудсманының шешімін орындау міндетті болып табылмайды.

20-тарау. Қосымша шарттар.

20.1 Сақтандыру ережелері мемлекеттік және орыс тілдерінде 2 (екі) данада жасалды. Мемлекеттік тілде жасалған Ережелердің мәтінінің мазмұнында орыс тілінде жасалған Ережелердің мәтінінің мазмұнына сәйкессіздік анықталған жағдайда Тараптар орыс тілінде жасалған Ережелер мәтінін басшылыққа алатын болады.

20.2 Ережелер Директорлар Кеңесі бекіткен сәттен бастап қолданысқа енгізіледі.

20.3 Ережелерде реттелмеген барлық мәселелер Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес реттеледі.

20.4 Тараптардың келісімі бойынша жасалатын Сақтандыру шартына, егер олар Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмесе, ерекше шарттар (сақтандыру ескертпелері, анықтамалар, ерекшеліктер және т.б.) енгізілуі мүмкін.